

КОЙ Е СЪЗДАЛ КИРИЛИЦАТА

Светослав Диамандиев

Има поредица становища, част от които са подкрепени от привидни доказателства, според които кирилицата е била създадена още по времето на българския владетел цесаря Симеон. Нещо повече, това било дело на българи от Плиско-Преславското манастирско културно средище. Основания за такива твърдения се намират и в текст от Краткото житие на Климент от Димитър Хоматиан, според който св. Климент „Изнамери и други образи на буквите, по-ясни в сравнение с онези, които изнамери премъдрия Кирил” (1, с.397).

Историците, които си позволяват подобни твърдения се базират на съмнителни археологически или други културни паметници, които разбира се не могат да бъдат напълно достоверни. Това се дължи както на случайни промени на текстовете по силата на някои културни традиции, така и на фалшифицирането им.

Нямам обяснение как е възможно при оформянето на доказателствата за дадена теза да не се търси съчетание между материални свидетелства и задължителните за човешкото поведение мотиви. Проблемът с използването на гръцката азбука в българската писменост не е чисто археологически. Всеки качествен изследовател е длъжен да си изясни какви аргументи е следвало да се споделят от тези, които са имали правата и възможностите да ги използват в своите действия.

Моята теза отстоява виждането, че кирилицата е създадена през XI или XII в. от гръцки книжовници в стремежа на Византия да асимилира българите културно. В публикувани от мен статии, опровергавам К. Попконстантинов и акад. Ив. Гошев, че прочетените от тях надписи от скалния манастир до с. Крепча (2, с.169-175) и в т.нар. Добруджански надпис (2, с.176-180), не следва да бъдат отнесени към 921, съотв. към 943 г., а с 200 г. по-късно. Доказвам, също така, че надписът, наречен Самуилов (2,с.180-190), е гръцки фалшификат, направен с посочената цел.

Азбуката на един език може да се възприеме или промени единствено от най-висшето държавно управление. Хипотетичното създаване на кирилицата, според посочените горе не добре мотивирани твърдения, би трябвало да бъде свързано най-рано с X в. За това време знаем, че току-що великият цесар Симеон е въвел културния символ на българската независимост – езика и азбуката на Кирил и Методий. Един нов компилативен език, изкуствено съставен от български, тракийски, славянски, а най-вероятно и от централно азиатски говор, който би могъл да бъде хунски или аварски. Азбуката на Кирил и Методий - Глаголицата е уникална и няма нищо общо с графиките на коя да е съществуваща преди нея.

Симеон воюва срещу Византия на всички фронтове. Той предявява претенции да изгради България като културен център на Европа, а неговата цесарска библиотека да бъде подобна на Птоломеевата в Александрия. Симеон има амбицията да бъде василевс на българи и гърци, и очаква владетеля на Византия Роман Лакапин и патриарх Николай Мистик да му предоставят доброволно трона на тяхната империя.

Този абсолютен господар на България, стремящ се да наследи трона на Източната Римска империя и да оглави източното православие, не би могъл, независимо от идеологическите пристрастия на съвременните изследователи, за които стана дума, да пригоди гръцката азбука към българската фонетика и да хвърли в небитието великото творение на Кирил и Методий.

Доводи за това, че не българите са направили кирилицата, а гърците в началото на гръцкото владичество (XI век), има в изобилие. По-важното е другото – дали е възможно най-големият гъркофоб в българската история доброволно и по самоинициатива да е направил и предоставил пробив в културата на българите за нахлуване на узурпатора от юг.

Ще подсиля моето изложение с едно просто сравнение: Ако приемем, че авторитарния режим на Симеон е бил някакво подобие на тоталитарната власт на Сталин, трябва да си отговорим на въпроса – дали е възможно, в най-тежките за СССР години от Втората световна война, съветският диктатор да разпорежи на своите книжовници да заменят руската кирилица с немската латиница за ползване в Русия и в другите страни на СССР. Ако поне един от читателите отговори положително, аз слагам оръжие в краката на славистите и обявявам император Симеон за най-великия предател на българския народ.

Да не забравяме, че Сталин е наложил на средноазиатските републики и на Монголия в т.ч. кириллицата като официална азбука в замяна на арабското писмо на мохамеданите. Това не е случайно нали?

Няма никакви исторически основания да допускаме, че подобно решение и реализация е могъл да си позволи цесаря Петър. Неговото добронамерено отношение към Византия е целяло единствено мир. Ако Петър се е решил на подобно предателство към българската цивилизация, ромеите нямаше да пропуснат да го огласят като негово дело. Такива данни няма.

Да мислим, че Самуил, воюващ през всичките години на своето управление с Византия, е могъл да предаде българската култура, възприемайки гръцката азбука, е не по-малък абсурд.

Гръцката власт е единствената реална сила, която е имала своите съображения, интереси и традиционни позиции по отношение на българите въобще и делото на Кирил и Методий в частност. Интерес да маргинализира заслугите за българската културна независимост на великите българи Византия е имала, но възможност преди 1018 г. – не.

За мотивите на гърците да натрапят на българите собствената си азбука академик Ив. Гошев, отбелязва в своята статия от 1961 г., какво руският учен проф. И.Д. Якобински „... приема, че т.нар. „кирилица” била измислена в Цариград, за да се пресече пътя на негръцката глаголица, съставена от Константина (Кирила), като „внесените от Константина допълнителни букви за означаване на специалните славянски звуци” били „стилизовани съобразно с гръцкия устав”, а „глаголическото писмо в своята история тясно се свързвало със Западната църква, с католицизма”,...” (3, с. 11). Не мисля, че към становището на И.Д. Якобински може да се добави нещо.

Какво представлява кириллицата? Според К. Мирчев „Кириллицата представлява копие от гръцкото унциално (едро, уставно) писмо, попълнено с нови букви за предаване на ония старо-български звукове, които не съществуват в гръцкия език (б, ж, ц, ш, ъ, ѝ, ѳ, ѵ, ѷ, Ѹ)” (4, с. 23).

Както кирилическите¹, така и глаголическите букви имат числени стойности. При глаголическите букви те се определят от техния ред в азбуката, докато кирилическите букви се водят по гръцката азбука, поради което посочените по-горе прибавки към гръцката азбука не се изразяват с числа. Това създава огромни проблеми при транслитерирането на числа и дати, изписани с Глаголица, което води до почти неизбежни грешки. Н. Драгова допуска, че „ако изворовият паметник е бил написан на Глаголица и е съдържал сведението, че българите са живели без писания 23 години”, а в Берлинския и в Марчанския препис на Сказанието на Черноризец Храбър намираме написано с кирилически букви числото 12, значи при транслитерацията му с кирилица е била допусната механическа грешка. Тя вижда грешката в „...механично привеждане на съответните глаголически букви в кирилски ѠѢ – ѢѢ, където имат различна числена стойност. Така глаголическото 23 ѠѢ става кирилското ѢѢ = 12” (6, с. 326).

¹ Използвам прилагателното кирилически, за да отстраня внушението, че „кирилски” придава общност с делото на Константин-Кирил Философ.

Някои от гръцките букви, попаднали в кирилицата, носят и своята числена стойност, като напр. типичните гръцки звукове: $\omega = 800$, $\xi = 60$, $\theta = 9$, $\psi = 700$.

Ако българин беше създал кирилицата, той щеше да спази естествения ред на буквите от Глаголицата, при което да запише буквата Б на второ място и да ѝ даде числена стойност 2 каквато е в Глаголицата. При изграждане на кирилицата на буквите от В нагоре са запазени числените стойности от гръцката азбука, при което се е получило едно разместване до буквата Р, която в двете азбуки има една и съща числена стойност 100. Странно е защо числената стойност 1000 на глаголическата буква Ч не е била запазена за кирилическата, на която е дадена числена стойност 90. Д. Димитров лансира тезата, че именно буквата Ч – буквата на бога Черве е имала в Глаголицата най-голямата числена стойност 1000 (9).

В таблицата на двете азбуки Глаголица и кирилица К. Мирчев спазва изключването на буквата Б от кирилицата и по този начин не ѝ дава числена стойност(4,с.21-22). По този повод Б. Велчева и П. Илчев пишат в Кирило-методиевската енциклопедия: „... (в *кирилицата* знаковете, които не са заети направо от виз.унциал, са оставени без числена стойност)”(5,с.144). От горните две податки разбирам, че в кирилицата по начало не е съществувала буквата Б. Очевидно тя се е появила в процеса на създаване на кирилически текстове. Така ромеите не успяват да наложат на българите своята фонетична система, както след описания от Черноризец Храбър опит, направен със споразумението между василевса Василий I и цесаря Борис I от 870 г., така и при замяната на Глаголицата с новата азбука, създадена от гърците чрез груба манипулация на фонетичните потребности на Кирило-методиевския език (КМе). Този факт е оставен без внимание от българската филологическа наука, за да не се компрометира твърдението на псевдоисториците, според които кирилицата е създадена от българи и то още по време на Симеоновото управление.

Така или иначе добавената по-късно в кирилицата буква Б е останала без числена стойност, поради което не е била използвана за изписване на числа.

Впечатлява още с гръцкия си мотив фактът, че глаголическата буква М има числена стойност 60, която е дадена на кирилическата (гръцката) КС, а двете букви КС и ПС са добавени в кирилицата без да са съществували в Глаголицата, от което съдим, че не са били необходими за изписването на кирило-методиевски текстове. Впечатлява също, че кирилическата Щ няма числената стойност на глаголическата – 800. Посочените тук несъответствия на числените стойности на двете азбуки са създали огромни затруднения при транслитерирането на глаголическите текстове, в които има дати и числа, щото е противно да се помисли дори, че е могъл великият кириловец св. Климент да отхвърли Глаголицата и да я замени с азбука, която е елементарен проводник на асимилационното влияние на вековния враг на България.

Освен това омега (ω) е добавена в кирилицата за удобство при изписването на гръцки думи с двойно О, което не е било необходимо за българската фонетика, отразена в езика и азбуката на Кирил и Методий.

Между Глаголицата и кирилицата съществуват повече разлики, отколкото прилики.

Прилика е например, че гласната У се изписва с две букви и в двете азбуки – ω (както и във френския език, да речем);

Разлика представлява фактът, че в Глаголицата има три знака за гласната И, а в кирилицата – два;

В крайна сметка кирилицата има много повече прилики с гръцката азбука, отколкото с Глаголицата. Така напр. 88% от буквите на кирилическата азбука са напълно еднакви с гръцките букви, както и означенията на хилядните при изписването на цифри с букви и др. специфични за гръцката азбука особености. Всичко казано до тук сочи недвусмислено, че кирилицата е създадена от гръцки книжовници с посочената по-горе цел.

Направеният тук бегъл паралел между двете азбуки толкова очевидно свидетелства за изработването на кирилицата от гърци в интерес на асимилацията на българския народ чрез писмеността, че е акт на предателство да се твърди голословно да е това дело на българи и още повече от времето на Симеон или Петър.

Фактът, че Братята са успели да преведат изключително езиково сложните християнски творби без да заимстват гръцки думи (доказано от мен, чрез анализ на Малкия речник на старобългарския език (7, с.130-131), говори, че дори и да не са имали в речниковия си фонд редица думи, авторският колектив на школата на двамата гениални просветители ги е създал, без да ги копира.

ЦИТИРАНИ АВТОРИ

1. Стара българска литература. Т. 4. Житиеписни творби. Съставителство и редакция Климентина Иванова. С., 1986.
2. Диамандиев, Св. Исторически разкази за български владетели и още нещо, Ст. Загора, 2014.
3. Гошев, Ив. Старобългарски глаголически и кирилски надписи от IX и X в. С. 1961.
4. Мирчев, К. Старобългарски език. В. Търново, 2000.
5. Кирило-Методиевска енциклопедия. Т. 2. С., 1995.
6. Драгова, Н. Втората апология на българската книга и нейните извори. В:
7. Константин-Кирил Философ. Юбилеен сборник по случай 1100-годишнината от смъртта му. С., 1969
8. Диамандиев, Св. Защита на българската писменост от преди 870 г. Ст. Загора, 2013.
9. Димитров, Д. Божието име. Стара Загора, 2010.